

105 – Έγγραφο Πολιτικής

HEADS-UP

IO5 – Έγγραφο Πολιτικής – Heads Up

Εισαγωγή

Το **HEADS-UP** είναι ένα πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το ταμείο Erasmus+ της Ε.Ε. και υλοποιείται από το Σεπτέμβριο του 2017 μέχρι τον Αύγουστο του 2019. Έχει αναπτύξει διάφορα εκπαιδευτικά εργαλεία και υλικό με στόχο την πληροφόρηση των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών που έρχονται σε επαφή με νεαρούς ενήλικες, οι οποίοι είναι ευάλωτοι σε διαδικτυακές απειλές και εξτρεμισμό.

Οι οκτώ εταίροι του προγράμματος είναι οι εξής:

- Creative Exchange (Ηνωμένο Βασίλειο)
- AKLUB (Τσεχία)
- Cardet (Κύπρος)
- Dante (Κροατία)
- Future in Perspective (Ιρλανδία)
- Innoventum (Φινλανδία)
- Jaitek (Ισπανία)
- StoryTellMe (Πορτογαλία)

Οι εταίροι έχουν συμβάλει στο περιεχόμενο του εγγράφου αυτού μέσω των απαντήσεων που έδωσαν σε σύντομο ερωτηματολόγιο, το οποίο διερευνούσε τα οφέλη που αποκόμισαν άτομα και οργανισμοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, καθώς και τον αντίκτυπο του για τους ενδιαφερόμενους και τους τελικούς χρήστες. Επιπλέον, στο Τελικό Συνέδριο του Heads Up, που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2019, ζητήθηκε από τους εκπροσώπους να δώσουν ανατροφοδότηση σχετικά με την εκδήλωση και το υλικό.

Για περισσότερες πληροφορίες και πρόσβαση στο δωρεάν υλικό που αναπτύχθηκε από τους εταίρους, επισκεφθείτε την [ιστοσελίδα του Heads Up](#).

Αριθμός Έργου: 2017-1-UK01-KA204-036685

Αυτό το έργο έχει χρηματοδοτηθεί με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Επιτροπή δε φέρει καμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται εδώ.

Συγγραφείς: Halema Khatan και Paul Chapman

Ποια είναι τα θέματα;

Το διαδίκτυο αποτελεί πλέον τη βασική πηγή ψυχαγωγίας αλλά και έρευνας, αφού η χρήση του ξεπερνά κατά πολύ τα συμβατικά μέσα όπως τηλεόραση, εφημερίδες, βιβλία και περιοδικά. Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν κινητά τηλέφωνα τύπου smart phone και έχουν πρόσβαση σε tablet και υπολογιστές, που τους δίνουν διαρκή πρόσβαση στο διαδίκτυο. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι πολύ εύχρηστα, δωρεάν και γρήγορα, και επιτρέπουν σε άτομα και οργανισμούς να στείλουν τα μηνύματά τους σε εκατομμύρια δέκτες, σε κάθε σπίτι.

Αυτός ο εικονικός κόσμος παρέχει απεριόριστες ευκαιρίες σε άτομα που θέλουν να εκμεταλλευτούν σεξουαλικά άλλα άτομα, σε πολιτικά και θρησκευτικά φανατισμένα άτομα και άτομα που τρολάρουν στο διαδίκτυο ή προσπαθούν να αποπλανήσουν νεαρούς, οι οποίοι συνήθως αποτελούν τον κύριο στόχο. Οι εξτρεμιστικές οργανώσεις έχουν αναπτύξει εξελιγμένες και πολύ προσεγμένες στρατηγικές επηρεασμού, στρατολόγησης, ακόμα και εκπαίδευσης νέων μελών μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook, το Twitter και το YouTube, καθώς και μέσω διαδικτυακών παιχνιδιών – υπάρχει μια εξτρεμιστική εκδοχή του παιχνιδιού Grand Theft Auto.

Υπάρχει η εντύπωση ότι τα άτομα που κινδυνεύουν από εξτρεμιστικές επιρροές είναι νέοι ευάλωτοι, χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και με λιγότερες ευκαιρίες. Σύμφωνα όμως με τις έρευνες, το θρησκευτικό, εκπαιδευτικό και οικονομικό τους υπόβαθρο ποικίλλει, καθώς επίσης και η ηλικία και το φύλο τους. Ωστόσο, έχει αποδειχθεί ότι πολλά άτομα γίνονται εξτρεμιστές, επειδή ανταποκρίνονται σε υποβλητικά μηνύματα και εικόνες ή βίντεο που προκαλούν δυσφορία ή θυμό για μια κατάσταση που παρουσιάζεται και εκλαμβάνεται ως ανισότητα ή αδικία. Τα υποψήφια άτομα για επηρεασμό ή στρατολόγηση εντοπίζονται από τις εξτρεμιστικές οργανώσεις, εάν κάνουν like σε συγκεκριμένες αναρτήσεις, αν προσφέρουν χρήματα για κάποιο σκοπό, αν κατεβάσουν σχετικές πληροφορίες ή αν κάνουν αναζήτηση για συγκεκριμένα θέματα.

Οι τρομοκρατικές οργανώσεις είναι ειδικοί στο να έρχονται σε επαφή με άτομα που ίσως εκφράσουν συμπάθεια προς τη δράση τους, αναπτύσσοντας σχέσεις μαζί τους, «βομβαρδίζοντάς» τους με θετικά, υποστηρικτικά μηνύματα και εμφυτεύοντάς τους την αίσθηση ότι ανήκουν σε μια ομάδα. Όπως οι εταιρίες μάρκετινγκ, έτσι και αυτές οι οργανώσεις, ελέγχουν τα προσωπικά προφίλ, συλλέγουν πληροφορίες για την ηλικία, το περιβάλλον και τα ενδιαφέροντα του ατόμου και έπειτα χρησιμοποιούν αυτές τις πληροφορίες για να γίνουν φίλοι και να εκμεταλλευτούν το άτομο-στόχο τους.

Ποιοι θα επωφεληθούν;

Όλα αυτά τα θέματα θα απασχολήσουν τους εκπαιδευτές και τα άτομα που εργάζονται με νέους μαζί με τις ομάδες-στόχους τους. Οι νεαροί ενήλικες χρειάζονται υποστήριξη σε κάθε

μορφή εκπαίδευσης, αλλά ο αχανής και διαρκώς μεταβαλλόμενος διαδικτυακός κόσμος παρουσιάζει πολλές προκλήσεις και πιθανούς κινδύνους.

Πώς θα βοηθήσουμε;

Το HEADS-UP έχει στόχο την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των ατόμων που εργάζονται με τη νεολαία, μέσω ενδοϋπηρεσιακής εκπαίδευσης και μέσω μιας σειράς βίντεο που παρουσιάζουν ξεκάθαρα τους διαδικτυακούς κινδύνους. Αυτό το πρακτικό και εύχρηστο υλικό θα βοηθήσει τους εκπαιδευτές να υποστηρίξουν τις ομάδες-στόχο τους πιο αποτελεσματικά, μαθαίνοντάς τους πώς να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν πιθανές απειλές εξτρεμισμού και αποπλάνησης.

Ο αντίκτυπος του Heads Up

Το πρόγραμμα Heads Up έχει ευαισθητοποιήσει σχετικά με το τι είναι ο εξτρεμισμός και έχει επισημάνει τους παράγοντες που οδηγούν ένα άτομο ή ομάδα ατόμων στον εξτρεμισμό. Οι εταίροι υποστήριξαν την προσέγγιση αυτή, αναπτύσσοντας και διαδίδοντας υλικό σε ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων σχολείων, γονέων, εκπαιδευτών και ατόμων που εργάζονται με τη νεολαία.

Η ανάπτυξη και αξιολόγηση του υλικού συνέβαλε ώστε να δοθεί περισσότερη έμφαση στο θέμα από την πλευρά της νεολαίας. Για παράδειγμα, μέσω της αξιολόγησης που γινόταν σε κάθε στάδιο ανάπτυξης του υλικού, οι εταίροι εντόπισαν ότι «τα άτομα που εργάζονται με νέους, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς κατανοούν καλύτερα τη διαδικτυακή πλοήγηση και ενασχόληση και τους κινδύνους που παρουσιάζουν» και γνωρίζουν πλέον πώς να θέσουν σε εφαρμογή μέτρα πρόληψης.

Ένας άλλος αποτελεσματικός τρόπος με τον οποίο το Heads Up πέτυχε αποτελέσματα ήταν η συνεργασία του με σημαντικά πρόσωπα που σχετίζονται με τους νέους. Οι εκπαιδευτικοί, τα άτομα που εργάζονται με νέους, οι ηγέτες και τα μέλη κοινοτήτων αποτελούν ένα ασφαλές μέσο προσέγγισης των νεαρών ατόμων και συμμετοχής τους σε συζητήσεις που αφορούν τον εξτρεμισμό. Ένα σημαντικό παράδειγμα που έδωσε ένας από τους εταίρους μας στην Ιρλανδία ήταν η συμμετοχή νεαρών ηθοποιών στην κινηματογράφηση του υλικού προσομοίωσης. Δήλωσαν ότι:

«Εμπλέκοντας μέλη της τοπικής κοινότητας στη διαδικασία ανάπτυξης της ιδέας για το υλικό προσομοίωσης, και στη συνέχεια στην παραγωγή των βίντεο και των δραστηριοτήτων που το συνοδεύουν, πετύχαμε ένα πραγματικό αντίκτυπο ανάμεσα στα μέλη της τοπικής κοινότητας. Αυτό που πετύχαμε είναι η ευαισθητοποίηση σχετικά με τον εξτρεμισμό και το πώς τα νεαρά άτομα είναι ευάλωτα σε διαδικτυακούς κινδύνους. Έκτοτε, είχαμε συζητήσεις με εκπαιδευτές και άτομα που εργάζονται με νέους, οι οποίοι ενδιαφέρονται να χρησιμοποιήσουν το υλικό προσομοίωσης του Heads Up και το πακέτο εκπαίδευσης για να ενημερώσουν τα νεαρά άτομα, τις κοινότητες και τους γονείς σχετικά με τον εξτρεμισμό και να αποτρέψουν την ανάπτυξη εξτρεμιστικών συμπεριφορών και στάσεων, ειδικά στην περιοχή των συνόρων της Ιρλανδίας. Με τον κίνδυνο βίαιων συμπεριφορών να παραμονεύει στη συγκεκριμένη περιοχή λόγω του Brexit, είναι σημαντικό τα άτομα που

εργάζονται με νέους να ενθαρρύνονται και να στηρίζονται στην προσπάθεια τους να αντιμετωπίσουν τις εξτρεμιστικές τάσεις που υιοθετούν τα νεαρά άτομα της περιοχής.»

Αυτό απέδειξε ότι η ανάπτυξη υλικού που να αντιπροσωπεύει την ομάδα-στόχο με ρεαλιστικό τρόπο ήταν ένας αποτελεσματικός τρόπος προσέγγισης των νεαρών ατόμων. Η συγκεκριμένη στρατηγική έδωσε ευκαιρίες για συζήτηση με τα άτομα που εργάζονται με νέους και τους εκπαιδευτές που ενδιαφέρονται να χρησιμοποιήσουν το υλικό προσομοίωσης του Heads Up και τα πακέτα εκπαίδευσης μαζί με τα νεαρά άτομα, τους γονείς και τις κοινότητες τους.

Επιπλέον, το Heads Up έδωσε την ευκαιρία για περαιτέρω ενίσχυση του μακροχρόνιου αντίκτυπου του, μέσα από την αξιοποίηση αυτών των σχέσεων και μέσω της παροχής ευκαιριών για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη. Οι εταίροι δήλωσαν ότι οι εκπαιδευτές, οι εκπαιδευτικοί και τα άτομα που εργάζονται με νέους παρουσίασαν αυξημένη θετική ψυχική υγεία και θετική στάση απέναντι στους άλλους, γεγονός που συνδέεται με τις αυξημένες γνώσεις που απέκτησαν για τη σύγχρονη «στρατολόγηση», ως μέρος του εξτρεμισμού.

Επιπρόσθετα, οι γονείς απέκτησαν καλύτερη αντίληψη της διαδικτυακής πλοήγησης και ενασχόλησης, αλλά και *«των κινδύνων που προκαλεί ο εξτρεμισμός ... Ασφάλεια και προστασία, κοινωνική συνοχή και προώθηση των οικογενειακών αξιών στο διαδικτυακό περιβάλλον».*

Υπολογισμός αντίκτυπου

Οι εταίροι υπολόγισαν τον αντίκτυπο του προγράμματος με διάφορους τρόπους, ώστε να έχουν μια ακριβή εικόνα της αποτελεσματικότητας τόσο του υλικού που αναπτύχθηκε όσο και της πρακτικής του χρήσης. Μετά τα σεμινάρια, δόθηκαν στους συμμετέχοντες ερωτηματολόγια αξιολόγησης με στόχο τη βελτίωση της μελλοντικής εφαρμογής και την ανάπτυξη καλύτερων σχέσεων με τους γονείς και τους εκπαιδευτές.

Χρησιμοποιήθηκαν ψηφιακά μέσα, για να υπολογιστεί ο βαθμός ευαισθητοποίησης και ενδιαφέροντος για το πρόγραμμα Heads Up. Παρατηρήθηκε αύξηση του αριθμού προβολών και αναδημοσιεύσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Για παράδειγμα, ένας από τους εταίρους παρατήρησε ότι τα βίντεο προσομοίωσης τους είχαν φτάσει σχεδόν τις 700 προβολές στο YouTube (by April 2019). Δήλωσε ότι:

«Υπολογίσαμε τον αντίκτυπο ποσοτικά μέσω του αριθμού των προβολών που είχε το υλικό προσομοίωσης μας στο YouTube – σχεδόν 700 προβολές και στα δύο βίντεο – αλλά και μέσω του αριθμού αιτημάτων που λάβαμε από εκπαιδευτές και άτομα που εργάζονται με νέους στην περιοχή μας για να χρησιμοποιήσουν το εκπαιδευτικό αυτό υλικό.»

Ο αντίκτυπος υπολογίστηκε επίσης από στόμα σε στόμα και μέσω των συνομιλιών που είχαν οι εταίροι με τα νεαρά άτομα και τους γονείς. Πιο συγκεκριμένα, οι γονείς ανέφεραν πόσο πιο ενημερωμένοι είναι για τον κίνδυνο του εξτρεμισμού μέσω της συμμετοχής τους

στο πρόγραμμα. Αυτού του είδους η ανταπόκριση ήταν εφικτή μέσω του ασφαλούς χώρου που δημιούργησαν οι εταίροι με τον τρόπο που διεξήγαγαν τα σεμινάρια και τα εργαστήρια.

Έγιναν, επίσης, πρακτικοί υπολογισμοί που βασίστηκαν στην προσέγγιση και τις απαντήσεις σε συζητήσεις που έγιναν σε μικρές ομάδες με διάφορους ενδιαφερόμενους σε θέματα που αφορούν τους νέους. Επιπρόσθετα, υπήρχε σημαντικός αριθμός αιτημάτων για χρήση του υλικού.

Ένας από τους εταίρους ανέφερε ότι *«ο αντίκτυπος υπολογίστηκε μέσω των αξιολογήσεων που έγιναν μαζί με τους γονείς και τους εκπαιδευτές. Στην Κύπρο, η ανταπόκριση ήταν θετική, το υλικό θεωρήθηκε χρήσιμο, εφόσον δεν υπάρχει κάτι παρόμοιο διαθέσιμο.»*

Τον Ιούνιο του 2019, πραγματοποιήθηκε ένα Τελικό Συνέδριο στο Brighton στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου συμμετείχαν περισσότεροι από 75 εκπρόσωποι, οι οποίοι έδωσαν ανατροφοδότηση που αφορούσε τόσο τις προκλήσεις που προέκυψαν, όσο και τη δυνατότητα χρήσης του υλικού του Heads Up.

Έχω μάθει...

-«ότι η αποπλάνηση και ο εξτρεμισμός είναι φαινόμενα πολύ πιο εκτεταμένα από όσο νομίζει ο κόσμος»,

-«να έχω μια ευρύτερη εικόνα σε ό,τι αφορά τις ευάλωτες ομάδες και το πώς να προσεγγίζω καλύτερα τα θέματα του εξτρεμισμού και της αποπλάνησης»,

-«πολλές πληροφορίες σχετικά με τις μορφές εξτρεμισμού σε διάφορες χώρες»,

-«ότι υπάρχει καινοτόμο υλικό που βοηθά στην αποτροπή του εξτρεμισμού»,

-«ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη να διατεθούν αυτού του είδους οι πληροφορίες»,

-«ότι μπορώ να παρέχω υλικό στις ομάδες μου και να το συζητήσω μαζί τους»,

-«για το εύρος και την κλίμακα του εξτρεμισμού και πώς επηρεάζει διάφορες κοινότητες»,

-«για το ευρύ φάσμα προκλήσεων που αντιμετωπίζουν διάφορες χώρες»,

-«για τη διαδικτυακή αποπλάνηση και τα θέματα που αφορούν τον εξτρεμισμό»,

-«τρόπους να ανοίγω συζητήσεις και να ενημερώνω. Θα ήθελα να αναπτυχθεί το υλικό με περισσότερη λεπτομέρεια στο διαδίκτυο»,

-«ότι αυτό είναι μια απόδειξη του πόσο σημαντικό θέμα είναι ο εξτρεμισμός για όλη την Ευρώπη».

Επιπρόσθετα, οι εκπρόσωποι ρωτήθηκαν σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες θα προέβαιναν μετά τις πληροφορίες που έλαβαν στο Συνέδριο του Heads Up:

«Θα ανανεώσω σίγουρα την κλινική πρακτική μου. Επίσης, ήρθα σε επαφή με αξιόλογα άτομα που με βοήθησαν ήδη να ενισχύσω τον αντίκτυπο και την ένταξη των υπηρεσιών για τις οποίες δουλεύω στο συγκεκριμένο πεδίο».

«Θα αναλογιστώ μαζί με την ομάδα μου τη συνολική στρατηγική μας για τη στήριξη των γονέων/κηδεμόνων σχετικά με τη διαδικτυακή προστασία, θα χρησιμοποιήσουμε μέρος του υλικού και των ιδεών για να εμπλουτίσουμε την πρακτική μας».

«Θα συζητήσω με τον υπεύθυνο και τις υπόλοιπες ομάδες την ανάγκη χάραξης μιας ξεκάθαρης στρατηγικής για τη στήριξη των οικογενειών και την προστασία των παιδιών και των νεαρών ατόμων».

«Ανατροφοδότηση ... στην ομάδα μου, ελπίζοντας ότι θα δώσουν περισσότερη προσοχή στο θέμα της αποπλάνησης, όταν έρχονται σε επαφή με ενήλικες και τις οικογένειες τους και θα ξέρουν πώς να το αναφέρουν».

«Θα μελετήσω το διαδικτυακό υλικό και θα το στείλω στον οργανισμό μου».

«Θα μελετήσω το υλικό στο διαδίκτυο, για να δω αν μπορώ να το χρησιμοποιήσω στην εργασία μου με τους νέους και την κοινότητα. Ετοιμάζω ένα πρόγραμμα για παιδιά 7 ετών και νεαρά άτομα με στόχο να τους προετοιμάσω για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση».

Η δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης του Heads Up

Σε έρευνα που διενεργήσαμε τον Απρίλη και στην οποία υποβλήθηκαν στους εταίρους μας μερικές ερωτήσεις για αξιολόγηση του προγράμματος Heads Up, οι εταίροι εισηγήθηκαν ότι ένας τρόπος να βελτιωθεί το πρόγραμμα είναι να εξεταστεί το πρόβλημα από μια ευρύτερη οπτική. Μια εισήγηση ήταν να δοθεί λιγότερη έμφαση στο γεγονός ότι ο εξτρεμισμός συνδέεται κυρίως με το Ισλάμ και το πρόγραμμα να επικεντρωθεί σε άλλους βασικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της φασιστικής απειλής. Αυτή η πρόταση υποστηρίχθηκε από περισσότερους από έναν εταίρους, οι οποίοι εισηγήθηκαν ότι ένας τρόπος να αναπτυχθεί το πρόγραμμα είναι να προσεγγίσουν «το πρόβλημα με μια ευρύτερη οπτική, δηλαδή να προσεγγίσουν παράγοντες προκατάληψης που συχνά οδηγούν σε απομόνωση και επαφή με ριζοσπαστικά κινήματα».

Αυτή η αναφορά στην απομόνωση έχει συζητηθεί και από άλλους εταίρους, εκ των οποίων ο ένας εισηγήθηκε ότι το πρόγραμμα πρέπει να προσαρμοστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να προσεγγίζει ευάλωτους ενήλικες «οι οποίοι είναι εξίσου επιρρεπείς στον αυτό-εξτρεμισμό στο διαδίκτυο». Οι εισηγήσεις αυτές υποδεικνύουν περαιτέρω επένδυση στο πρόγραμμα Heads Up, ώστε οι χρήστες να έχουν μια πλήρη και εύστοχη εμπειρία βελτίωσης των γνώσεων τους σχετικά με τον εξτρεμισμό.

Μια άλλη πρόταση αφορά την ενίσχυση της δυναμικής του προγράμματος, δηλαδή να:

«παρέχει μια διαδραστική διαδικτυακή πλατφόρμα για τη συμμετοχή της κοινότητας και... ένα διαδραστικό σχέδιο δράσης, το οποίο θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτές και οι γονείς για να κατανοήσουν καλύτερα τα αίτια του εξτρεμισμού και τις μεθόδους αντιμετώπισης του».

Η επιτυχία που είχαν τα βίντεο προσομοίωσης συνέβαλε στην ιδέα της ανάπτυξης ψηφιακών μέσων, τα οποία θα προωθούν την επαφή με τις ομάδες-στόχο, και τη στήριξη

Αριθμός Έργου: 2017-1-UK01-KA204-036685

Αυτό το έργο έχει χρηματοδοτηθεί με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Επιτροπή δε φέρει καμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται εδώ.

Συγγραφείς: Halema Khatan και Paul Chapman

των εκπαιδευτών μέσω της παροχής ευκαιριών για απόκτηση δεξιοτήτων και εμπειρίας. Κάτι τέτοιο θα έχει μακροχρόνιο αντίκτυπο, αφού οι εκπαιδευτές θα ενθαρρύνονται περισσότερο να παίρνουν πρωτοβουλίες για τη στήριξη συναδέλφων τους, οικοδομώντας έτσι ένα ασφαλές περιβάλλον (όπως σχολεία, κέντρα νεολαίας και κοινοτικά κέντρα) για τα ευάλωτα άτομα. Ένας από τους εταίρους μας δήλωσε το εξής:

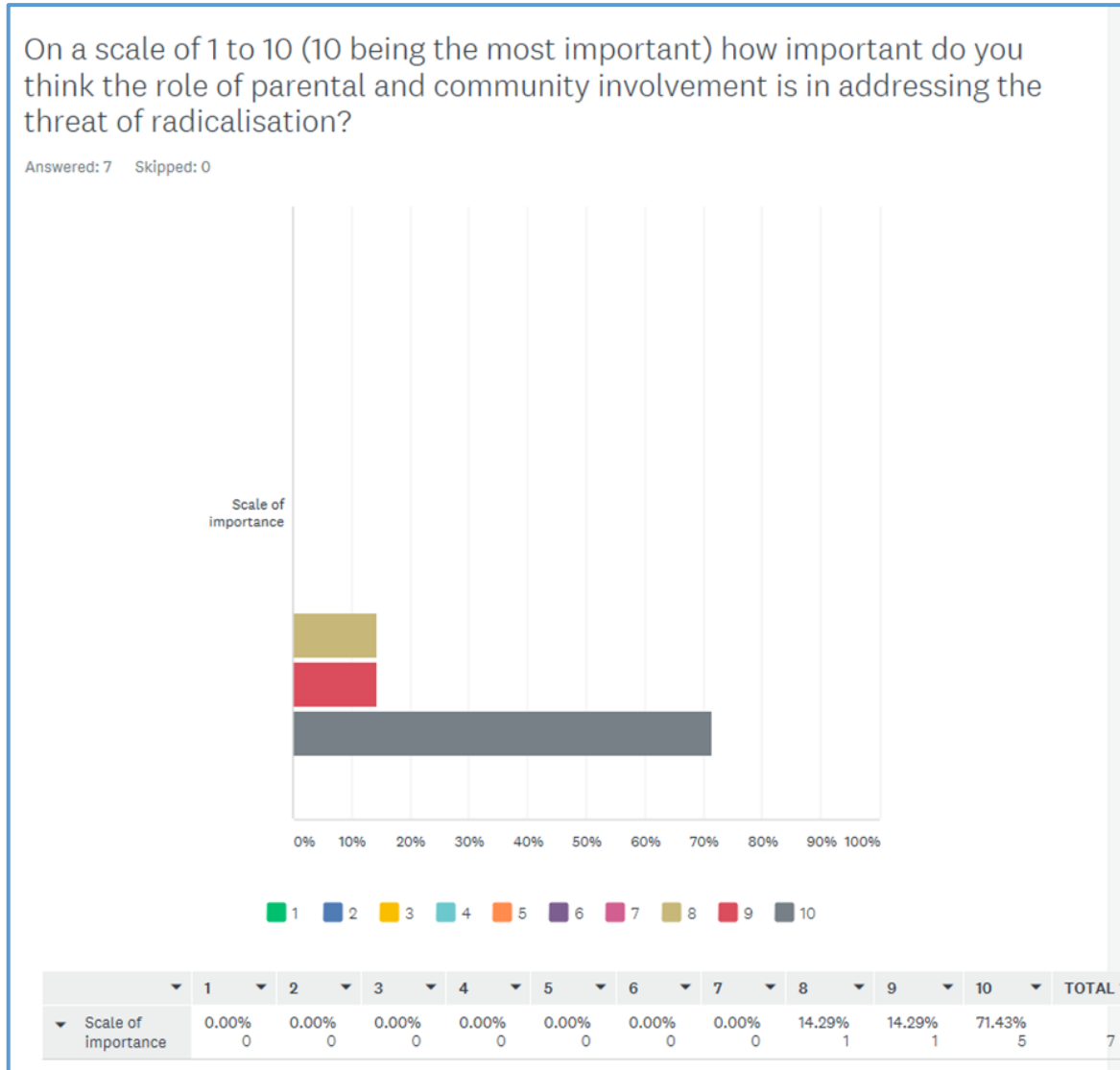
«Πιστεύω ότι το να εκπαιδεύσουμε τα άτομα που εργάζονται με νέους και τους εκπαιδευτές να αναπτύσσουν το δικό τους υλικό προσομοίωσης θα ήταν μια σημαντική εξέλιξη για το μοντέλο του Heads Up. Στην παρούσα φάση, αυτό που τους ενδιαφέρει είναι να μάθουν για τον εξτρεμισμό και να ενημερώσουν τα νεαρά άτομα. Θα ήταν όμως ιδιαίτερα σημαντικό και εποικοδομητικό για όσους εργάζονται με νέους, εάν μπορούσαμε να τους παρέχουμε ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους, ώστε να είναι σε θέση να αναπτύσσουν το δικό τους υλικό προσομοίωσης μαζί με τους νέους με τους οποίους δουλεύουν. Αυτό θα σήμαινε ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν και τα ψηφιακά μέσα ως ένα τρόπο να ενημερώσουν τους νέους για τον εξτρεμισμό μέσω τεχνικών ολιστικής μάθησης. Θα ήταν, επίσης, ένας δημιουργικός τρόπος να διεξάγουν τα ίδια τα νεαρά άτομα έρευνα για τον εξτρεμισμό, να σκεφτούν ιδέες για τα δικά τους σενάρια και να συμμετέχουν σε μια αυθεντική μάθηση, ώστε να δημιουργήσουν τα δικά τους μηνύματα για την αποτροπή της επέκτασης του εξτρεμισμού στο διαδίκτυο».

Αυτές οι απόψεις λήφθηκαν κατά τη διάρκεια της συμμετοχής στις προετοιμασίες για το Τελικό Συνέδριο του Heads Up. Η βασική ομιλήτρια, Lorin LaFaye, από το Ίδρυμα Breck μίλησε με συγκίνηση για τις προσωπικές της εμπειρίες και το στόχο της να αλλάξει τις αντιλήψεις και αντιδράσεις των διαφόρων οργανισμών. Στη συνέχεια, κάθε ένας από τους οκτώ εταίρους του προγράμματος παρείχε πληροφορίες σχετικές με την κάθε περίπτωση που κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα διάφορων κινδύνων. Το θέμα του Ισλάμ δεν ήταν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, γεγονός που δείχνει ότι οι εταίροι είχαν λάβει υπόψη την αρχική ανατροφοδότηση και φρόντισαν να διευρύνουν την οπτική τους.

Ο ρόλος της συμμετοχής γονέων και κοινότητας

Στην έρευνα που διεξήχθη τον Απρίλιο και παρουσιάστηκε στους εταίρους μας, υποβάλαμε την εξής ερώτηση: Πόσο σημαντικός πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος της συμμετοχής των γονέων και της κοινότητας στην αντιμετώπιση του εξτρεμισμού;

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο ρόλος των γονέων και της κοινότητας βρίσκεται σε υψηλή θέση, γεγονός που δικαιολόγησαν οι εταίροι μας, δίνοντας τους πιο κάτω λόγους. Δείτε τα σχόλια τους πιο κάτω.

«Οι γονείς και η κοινότητα αποτελούν το δίκτυο στήριξης και προστασίας, το οποίο πρέπει να αναλάβει την ευθύνη να αποτρέψει τα άτομα από το να «απομακρύνονται» από την κοινότητα και να οδηγούνται στον εξτρεμισμό. Σε πρακτικό επίπεδο, οι φίλοι είναι συχνά ένα σημαντικό μέρος αυτού του δικτύου, αλλά δεν είναι δικός τους ο ρόλος και η ευθύνη, γι' αυτό και το 9 από τα 10. Επίσης, η κοινότητα και οι γονείς που καθοδηγούνται από την κοινότητα πρέπει να αποτελούν πρότυπα προς μίμηση.»

Αριθμός Έργου: 2017-1-UK01-KA204-036685

Αυτό το έργο έχει χρηματοδοτηθεί με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Επιτροπή δε φέρει καμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται εδώ.

Συγγραφείς: Halema Khatan και Paul Chapman

«Μόνο μέσω της επικοινωνίας οικογένειας και κοινότητας μπορούμε να εντάξουμε τις νεότερες γενιές που νιώθουν διωγμένες από την κοινωνία και υπόκεινται σε εξωτερικές και ριζοσπαστικές επιρροές.»

«Είναι σημαντικό οι γονείς να είναι ενημερωμένοι για το τι συμβαίνει στο διαδικτυακό περιβάλλον, πώς λειτουργεί, να γνωρίζουν πώς να προστατεύσουν τα παιδιά τους από αυτό και να κατανοούν τις διάφορες μορφές εξτρεμισμού. Επίσης, η συμβολή τους στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης του παιδιού, του αισθήματος της ζεστασιάς, της κατανόησης και σταθερότητας είναι το βασικό θεμέλιο για την ανάπτυξη ενός δυναμικού ατόμου, το οποίο δύσκολα θα επηρεάζεται από τον εξτρεμισμό.»

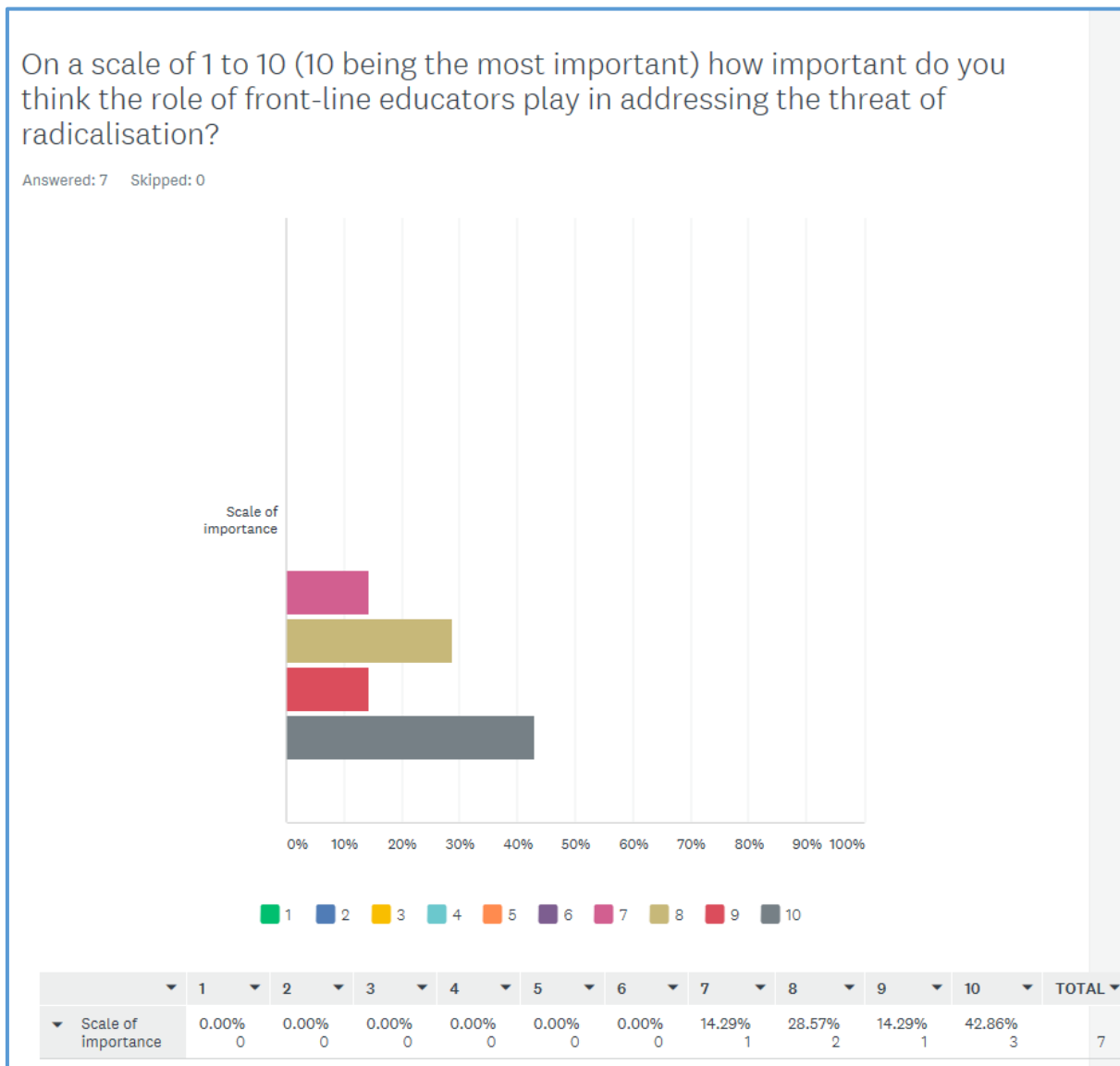
«Είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι γονείς και όλη η κοινότητα να συμμετέχουν στην αντιμετώπιση του διαδικτυακού εξτρεμισμού, γιατί η αποτροπή του χρειάζεται αρκετή προσπάθεια και εμπλοκή όλων των μελών της κοινότητας. Όπως απέδειξε η έρευνα μας, ο εξτρεμισμός αναπτύσσεται συχνά σε κοινωνικούς, οικογενειακούς, θρησκευτικούς και πολιτικούς κύκλους – γι' αυτό, για να εξαλειφθούν τα περιστατικά εξτρεμισμού, απαιτείται η ενημέρωση όλων των κοινοτήτων για το φαινόμενο και η επίγνωση από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη των κινδύνων που προκύπτουν από τις ριζοσπαστικές σκέψεις, συμπεριφορές και δράσεις.»

Τα σχόλια των εταίρων μας δείχνουν ένα ευρύ φάσμα απόψεων και λόγων. Ωστόσο, ο βασικός λόγος που οι γονείς και η κοινότητα βρέθηκαν σε τόσο υψηλή θέση όσον αφορά στο ρόλο τους ήταν η αντίληψη ότι είναι συνδεδεμένοι με την έννοια της ευθύνης και της εξουσίας. Είναι υπεύθυνοι και έχουν την εξουσία να επηρεάσουν τα νεαρά άτομα και να θέσουν σε εφαρμογή μέτρα πρόληψης. Συνεπώς, είναι απαραίτητο να εστιάσουμε στο να δουλέψουμε με γονείς και τοπικές κοινότητες, ώστε να τους βοηθήσουμε να ενισχύσουν τις γνώσεις τους για τον εξτρεμισμό και να αναπτύξουν το δικό τους υλικό, το οποίο θα μπορούν να χρησιμοποιούν ως μέρος του συστήματος δικτύωσης και στήριξης.

Ο ρόλος της συμμετοχής των εκπαιδευτών

Υποβάλαμε μια παρόμοια ερώτηση στους εταίρους μας που αφορούσε τους εκπαιδευτές αυτή τη φορά.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτές, αν και βρέθηκαν σε υψηλή θέση, δε θεωρήθηκαν τόσο σημαντικοί όσο οι γονείς και τα μέλη της κοινότητας. Ωστόσο, μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι ο ρόλος τους εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικός για το πρόγραμμα Heads Up.

«Οι εκπαιδευτές αποτελούν μια επαγγελματική ομάδα ανθρώπων που έρχονται σε επαφή με άτομα που κινδυνεύουν από εξτρεμιστικές επιρροές και κατανοούν τον κόσμο μέσα στον οποίο ζουν αυτά τα άτομα. Το έργο τους πρέπει να υποστηριχθεί με την παροχή περαιτέρω υλικού και η γνώμη τους πρέπει να ληφθεί υπόψη στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής.»

«Τα σχολεία είναι σημαντικά ιδρύματα, τα οποία ενδυναμώνουν την αντοχή των νέων και τους αποτρέπουν από το να παρασύρονται από ριζοσπαστικές ιδεολογίες και οργανώσεις. Επιπλέον, οι εκπαιδευτές είναι συνήθως από τους πρώτους που παρατηρούν πιθανές ενδείξεις εξτρεμισμού και είναι σημαντικοί συνομιλητές για όσους επηρεάζονται. Επομένως θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη τους κατά τη λήψη μέτρων, τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα στην πραγματικότητα τους.»

«Μετά την οικογένεια, οι εκπαιδευτές είναι οι πρώτοι που έρχονται σε επαφή με τα παιδιά. Γι' αυτό ο ρόλος τους είναι πολύ σημαντικός: να ενημερώνουν για τους κινδύνους που προκύπτουν στο διαδικτυακό περιβάλλον, να προωθούν την κριτική σκέψη και να παρατηρούν αν το παιδί έχει ήδη πέσει θύμα εξτρεμισμού, ώστε να είναι προετοιμασμένοι για το πώς να αντιδράσουν.»

«Ο εξτρεμισμός είναι ένα σύνθετο, πολύπλευρο, σύγχρονο, κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο απαιτεί τη συνεργασία πολλών οργανισμών για την αποτελεσματική αποτροπή του. Αυτό περιλαμβάνει τη συλλογική συμβολή γονέων, κοινότητας, σχολικών ηγετών, μελών της κοινωνίας πολιτών, εκπαιδευτών, ομότιμων και κυβερνητικών οργανισμών.»

«Η απάντηση είναι παρόμοια με αυτήν της ερώτησης 6. Ωστόσο, οι εκπαιδευτές διαφέρουν από τους γονείς, γιατί τα περισσότερα νέα άτομα θεωρούν τους γονείς τους «ξενέρωτους». Εδώ είναι που ο εκπαιδευτής θα μπορούσε να έχει ένα προβάδισμα, αφού είναι ένα άτομο ώριμο, που ταυτόχρονα εμπνέει το σεβασμό στους νέους. Κάτι τέτοιο θα ήταν χρήσιμο.»

Τα σχόλια δείχνουν ότι οι εκπαιδευτές αποτελούν μέρος των σημαντικών ιδρυμάτων στην κοινωνία και γι' αυτό είναι σημαντικό να τους λάβουμε υπόψη στο μοντέλο του Heads Up, ώστε να εργαστούν με τους νέους. Είναι άτομα που έρχονται καθημερινά σε επαφή με τα νεαρά άτομα και ίσως τους εμπνέουν περισσότερη άνεση, ώστε να μιλήσουν για τα προβλήματα τους.

Η εμπειρία των εταίρων του προγράμματος

Στην έρευνα μας που διεξήχθη τον Απρίλιο, ρωτήσαμε τους εταίρους τι τους άρεσε περισσότερο και τι λιγότερο στο πρόγραμμα Heads Up. Σε γενικές γραμμές, η βασική θετική ανατροφοδότηση που έδωσαν ήταν ότι το πρόγραμμα τους βοήθησε να κατανοήσουν καλύτερα τι είναι ο εξτρεμισμός και πόσο μπορεί να ποικίλουν οι καταστάσεις και οι διάφορες μορφές εξτρεμισμού ακόμη και μέσα στην Ε.Ε. Επίσης, αναφέρθηκαν στα αποτελέσματα του προγράμματος, όπως τον θετικό αντίκτυπο που έχει μέχρι στιγμής για τις τοπικές κοινότητες.

Ωστόσο, οι εταίροι δήλωσαν ότι «υπάρχουν ακόμη πολλά θέματα που πρέπει να μας απασχολήσουν και μια συνεργασία πολλών οργανισμών, που θα εμπλέκει περισσότερα μέλη της κοινωνίας θα διασφαλίσει την πλήρη πρόληψη του φαινομένου».

Η δήλωση αυτή υποδεικνύει ότι με τις κατάλληλες προσαρμογές στο μοντέλο του Heads Up, το πρόγραμμα θα έχει ευρύτερο αντίκτυπο στην κοινωνία.

«Μου άρεσε το εύρος των διάφορων στόχων. Είναι ένα πρόγραμμα καλά δομημένο και οργανωμένο με πολύ υλικό προσαρμοσμένο στους στόχους. Οι εταίροι δουλεύουν συλλογικά, τηρώντας όλες τις προσδοκώμενες προθεσμίες και στόχους. Είναι ένα επιτυχημένο πρόγραμμα και εξαιρετικά χρήσιμο στις μέρες μας.»

«Πιστεύουμε ακράδαντα ότι τα νέα άτομα αποτελούν τη βάση μιας επιτυχημένης κοινωνίας, το μέλλον της κοινωνίας μας. Για να διαμορφώσουν σταθερές προσωπικότητες πάνω στις οποίες θα μπορεί να βασιστεί η κοινότητα μας, πρέπει να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης, να αμφισβητούν συνεχώς τις πληροφορίες και τα μηνύματα που λαμβάνουν και να νιώθουν ότι ανήκουν στην κοινότητα. Εάν αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης και αμφισβήτησης, τότε δε θα επηρεάζονται και δε θα χειραγωγούνται τόσο εύκολα. Πιστεύουμε ότι το πρόγραμμα αυτό είναι το καλύτερο μέσο για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου και γι' αυτό βλέπουμε τον πολύτιμο και θετικό αντίκτυπο που έχει. Ευελπιστούμε ότι τα αποτελέσματα του προγράμματος θα είναι εμφανή ακόμη και μετά την ολοκλήρωση του, εφόσον έχουμε προσεγγίσει τις ομάδες-στόχους που έχουν αναγνωρίσει τη σημασία της διεξαγωγής τέτοιου είδους εκπαίδευσης για τους νέους.»

«Ένα δυνατό σημείο του προγράμματος Heads Up είναι η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα οποία καθοδηγούνται από ειδικούς του τομέα και γίνονται στο πλαίσιο μια ευρύτερης ευρωπαϊκής προσπάθειας. Ένα αδύνατο σημείο του προγράμματος της Ε.Ε. είναι ότι αποτελεί απλά ένα σημείο αφετηρίας του τι απαιτείται για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του κοινωνικού και σύνθετου φαινομένου του εξτρεμισμού. Υπάρχουν πολλά θέματα που πρέπει να μας απασχολήσουν ακόμη και μια συνεργασία πολλών οργανισμών, με την εμπλοκή περισσότερων μελών της κοινωνίας, θα διασφάλιζε μια πλήρη πρόληψη του φαινομένου.»

«Η επαφή με την τοπική κοινότητα συνέβαλε στην καλλιέργεια ενός αισθήματος ευθύνης του προγράμματος σε τοπικό επίπεδο και μας βοήθησε να ενημερώσουμε την κοινότητα για τον εξτρεμισμό.»

Προτάσεις

Το πρόγραμμα Heads Up ήταν επιτυχημένο σε ότι αφορά τον αντίκτυπο που είχε στις κοινότητες, αλλά και στη στήριξη σημαντικών προσώπων στον αγώνα τους κατά του εξτρεμισμού (όπως γονέων, ατόμων που εργάζονται με νέους και εκπαιδευτικών) μέσα από ένα ευρύ φάσμα επικοινωνίας. Στην έρευνα που διεξήχθη τον Απρίλιο, έγιναν διάφορες προτάσεις, ώστε το πρόγραμμα Heads Up να έχει περαιτέρω αντίκτυπο:

- **να επικεντρωθεί στους γονείς και στις οικογένειες για την επίτευξη μεγαλύτερου αντίκτυπου:**

Τα αποτελέσματα της έρευνας υπέδειξαν ότι ο ρόλος των γονέων στην αποτροπή του εξτρεμισμού είναι πολύ σημαντικός και, συνεπώς, το επόμενο βήμα για το πρόγραμμα Heads Up είναι να επικεντρωθεί στο πώς θα ασχοληθεί περισσότερο με τους γονείς.

- **να προσαρμόσει περισσότερο το υλικό ώστε να ανταποκρίνεται στις τοπικές ανάγκες**
Συμπεριλαμβανομένης της τοπικής συμμετοχής στην ανάπτυξη υλικού, όπως βίντεο, που θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη ευθύνη και άρα σε περισσότερες πιθανότητες για μακροχρόνιο αντίκτυπο.
- **να επικεντρωθεί σε διάφορους παράγοντες που οδηγούν στον εξτρεμισμό**
Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε για να δώσει λιγότερη έμφαση στη συσχέτιση του εξτρεμισμού με το Ισλάμ και έδωσε την ευκαιρία για μια ευρύτερη αντίληψη των παραγόντων που αξίζει να ληφθούν υπόψη, όπως η φασιστική απειλή, η οποία ενισχύεται από τον εθνικισμό.

HEADS-UP

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project number n° 2017-1-UK01-KA204-036685